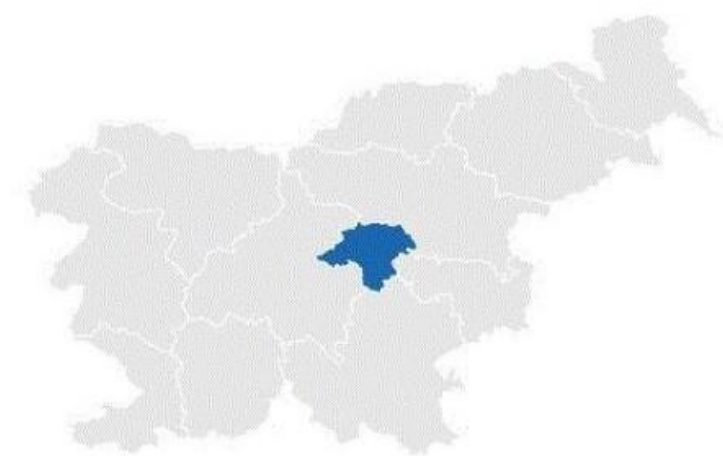

ŠTUDIJA O PROPULZIVNIH PODJETJIH IN KLJUČNIH RRI DELEŽNIKI NA PREDNOSTNIH PODROČJIH S5 V ZASAVSKI REGIJI V LETU 2024

Zagorje ob Savi, november 2024

KAZALO VSEBINE

1.	POVZETEK.....	2
2.	CILJI ŠTUDIJE.....	3
3.	GOSPODARSTVO ZASAVSKE REGIJE	4
3.1.	Izvoz Blaga v Zasavski regiji	5
3.2.	Uvoz blaga v Zasavski regiji	6
3.3.	Število registriranih brezposelnih oseb v Zasavski regiji	7
3.4.	Prosta delovna mesta	7
3.5.	Delovno aktivno prebivalstvo v Zasavski regiji	8
3.6.	Povprečne mesečne plače v Zasavski regiji.....	9
4.	UREDBA STEP	10
5.	OPREDELITEV IN OPIS METODOLOGIJE ZA IZVEDBO RAZISKAVE	11
5.1.	Metoda in raziskovalni pristop.....	11
5.2.	Raziskovalni instrument: intervju ali elektronski vprašalnik.....	13
5.3.	Vzorec.....	13
6.	RAZISKAVA	14
6.1.	Podjetja, ki niso člani SRIP in imajo že identificirane, ali načrtujejo projekte iz tehnoloških področij, ki jih podpira platforma STEP	14
6.2.	Izvedeni referenčni projekti podjetij v zadnjih 5 letih na domenah S5	15
6.3.	Nečlani SRIP: pričakovanja ob morebitnem vstopu v SRIP. – vir: intervju/ e-pošta(poslan članom ZGZ, ki niso člani SRIP).....	17
6.4.	Člani SRIP: identifikacija prednosti / koristi članstva v SRIP	19
6.5.	Identifikacija propulzivnih (start-up) podjetij v Zasavski regiji na področjih globokega inoviranja, S5 domen in STEP	20
7.	ZAKLJUČEK.....	24
8.	VIRI	26

KAZALO TABEL

Tabela 1: Rezultati poslovanja zasavskih družb v letu 2023 v primerjavi s Slovenijo	5
Tabela 2: Registrirane brezposelne osebe	7
Tabela 3: Število delovno aktivnih v Zasavski regiji.....	9

KAZALO GRAFOV

Graf 1: Podatki podjetij po velikosti.....	4
Graf 2: Gibanje blagovnega izvoza	6
Graf 3: Gibanje blagovnega uvoza.....	6
Graf 4: Prosta delovna mesta po dejavnosti.....	8
Graf 5: Delovno aktivno prebivalstvo v zasavski regiji	8

1. POVZETEK

Naročnik študije je Regionalna razvojna agencija Zasavje, ki z njeno izvedbo sledi cilju pridobiti celovit vpogled v gospodarske trende, inovacijske potenciale in ključne razvojne akterje v Zasavski regiji. Študija se v začetku posveča statističnemu pregledu regije po vseh ključnih ekonomskih in demografskih kazalnikih, kar omogoča natančnejšo opredelitev trenutnih in prihodnjih priložnosti za podjetništvo, inovacije in trajnostni razvoj.

Zasavska statistična regija, ki po površini predstavlja najmanjšo slovensko statistično regijo s skupno površino 485 kvadratnih kilometrov, je v letu 2023 gostila 1.065 gospodarskih družb in 1.221 podjetnikov. Največji delež podjetij je deloval v občini Trbovlje, kjer je bilo prisotnih kar 35,5 % vseh zasavskih gospodarskih subjektov, ki so ustvarili tudi največ prihodkov v regiji (29,1 %). Podjetja iz občine Zagorje ob Savi so v istem obdobju ustvarila najvišje prihodke od prodaje na tujih trgih (37,6 %), imela največ zaposlenih (31,0 %) in prispevala največ neto dodane vrednosti (27,7 %). Opazen je bil tudi porast neto dodane vrednosti in čistega dobička v vseh štirih občinah regije, z največjo rastjo v občini Trbovlje. Najvišjo neto dodano vrednost na zaposlenega so ustvarile družbe v občini Hrastnik, največ neto čistega dobička na zaposlenega pa podjetja v Trbovljah.

V strukturi podjetij zasavske regije je leta 2023 prevladovalo 83,1 % mikro podjetij, sledilo jim je 14,7 % majhnih podjetij, v regiji pa je bilo prisotnih tudi 15 srednjih in 8 velikih podjetij. Prav teh 8 velikih družb je s svojo gospodarsko močjo ustvarilo več kot tretjino regijskih prihodkov (34,8 %) in neto dodane vrednosti (39,8 %), ter več kot polovico čistega dobička (56,6 %). Pomembno značilnost regijskega gospodarstva predstavlja močno sodelovanje velikih podjetij, ki ustvarjajo podporno okolje za rast in razvoj mikro, malih in srednjih podjetij v regiji, s čimer spodbujajo nastanek inovativnih rešitev in podpirajo preoblikovanje tradicionalnih dejavnosti.

Industrijski profil regije še vedno močno zaznamujejo predelovalne dejavnosti, ki so v letu 2023 zaposlovale 47,5 % vseh delavcev v regiji, ustvarile 44,0 % čistih prihodkov od prodaje in več kot dve tretjini prihodkov na tujih trgih. Za predelovalnimi dejavnostmi sledijo informacijske in komunikacijske dejavnosti, kjer deluje le 47 podjetij, a kljub manjšemu obsegu ustvarjajo 6,0 % vseh regijskih prihodkov. Neto dodana vrednost na zaposlenega v podjetjih iz tega sektorja je dosegla 136.872 evrov. Poleg teh sektorjev sta pomembna še gradbeništvo ter trgovina in storitve, povezane z vzdrževanjem ter popravili motornih vozil; podjetja v gradbeništvu so leta 2023 ustvarila 16,3 % regijskih prihodkov, 14,4 % neto dodane vrednosti in 11,6 % neto čistega dobička.

Ključni del študije predstavlja izvedena anketa med podjetji in ostalimi ključnimi deležniki v regiji, ki omogoča boljši vpogled v trenutne potrebe in razvojne potenciale zasavskega gospodarstva.

2. CILJI ŠTUDIJE

GLAVNI CILJ ŠTUDIJE:

Glavni cilj študije je identifikacija propulzivnih podjetij in ključnih deležnikov na področju raziskav, razvoja in inovacij (RRI) v prednostnih področjih S5 v Zasavski regiji za leto 2024. Študija obravnava strateške usmeritve in zmogljivosti regije ter prispeva k boljšemu razumevanju inovacijskega potenciala podjetij, ki so ključna za trajnostno gospodarsko rast in razvoj regije.

SPECIFIČNI CILJI ŠTUDIJE:

1. Priprava strukturiranega seznama podjetij v Zasavski regiji, razvrščenih po prednostnih področjih S5, pri čemer so podjetja klasificirana po naslednjih kriterijih:
 - status članstva v SRIP (član / ne član SRIP),
 - ustreznost za posamezna prednostna področja S5 (10 prioritetenih področij v okviru Slovenske strategije trajnostne pametne specializacije),
 - povezava s tehnološkimi sektorji platforme STEP,
 - klasifikacija po SKD 2008.
2. Analiza načrtovanih projektov podjetij, ki niso člani SRIP, na področjih, ki jih podpira platforma STEP, s poudarkom na ugotavljanju, katera tehnološka področja so najbolj zastopana in kateri tehnološki trendi se pojavljajo med inovativnimi podjetji v regiji.
3. Priprava seznama referenčnih projektov, ki so jih podjetja v Zasavju izvedla v zadnjih petih letih na področjih S5, pri čemer študija vključuje tudi podatke o sodelovanju v pomembnih mednarodnih in domačih razpisih, kot so ARIS, Interreg, kohezijska sredstva in centralizirani razpisi (npr. I3, Obzorje 2020).
4. Raziskava razlogov, zakaj podjetja, ki niso vključena v SRIP, niso postala člani ter analiza njihovih pričakovanj in motivacije ob morebitnem prihodnjem vstopu v SRIP. Cilj je razumeti, kako lahko SRIP bolje podpre ta podjetja in kakšne ovire se pojavljajo pri vstopu v strateška partnerstva.
5. Identifikacija prednosti in koristi, ki jih obstoječi člani različnih SRIP prepoznavajo v članstvu. Cilj je razumeti, kako članstvo v SRIP vpliva na dostop do financiranja, povezovanje z drugimi inovacijskimi akterji in lažji dostop do tehnologij, potrebnih za konkurenčnost na domačem in mednarodnem trgu.
6. Identifikacija propulzivnih start-up podjetij v regiji, usmerjenih v globoko inoviranje ter skladnih s področji S5 in platforme STEP. Cilj je poudariti ključne start-upe, ki z naprednimi tehnologijami in disruptivnimi inovacijami pospešujejo trajnostno preobrazbo zasavskega gospodarstva in predstavljajo potencial za rast na mednarodnem trgu.

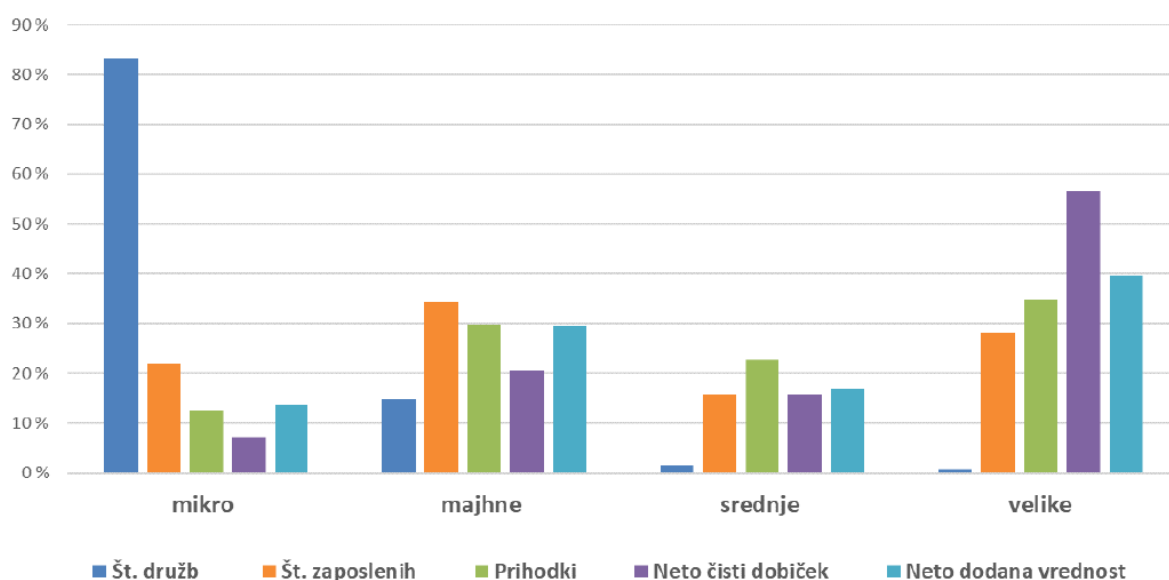
3. GOSPODARSTVO ZASAVSKE REGIJE

Zasavska statistična regija je po površini najmanjša statistična regija, ki meri 485 m². V letu 2021 je v regiji živelo približno 3 % prebivalcev Slovenije. Regija ima tudi najnižje število občin (4) med regijami, to so občina Hrastnik, Trbovlje, Zagorje ob Savi ter Litija, ki je z 221 km² največja občina regije.

Zasavska regija je najmanjša med slovenskimi regijami, zato so tudi deleži, ki so jih zasavske družbe s svojimi rezultati prispevale k rezultatom vseh družb v Sloveniji v letu 2023, med najmanjši. V zasavski regiji je bilo 1,5 % vseh družb, ki so predložile podatke iz letnih poročil za leto 2023, zaposlovale so 1,4 % delavcev vseh družb ter ustvarile 0,9 % vseh prihodkov, 1,3 % neto dodane vrednosti in 1,6 % neto čistega dobička vseh slovenskih družb.

Pomembnejši podatki družb glede na velikost v letu 2023 so razvidni iz naslednjega grafičnega prikaza:

Graf 1: Podatki podjetij po velikosti

Vir: AJPES

Družbe zasavske regije so imele v letu 2023 tretjo največjo rast neto dodane vrednosti in neto čistega dobička med regijami. Večjo rast so imele le družbe posavske in osrednjeslovenske regije. Rast neto čistega dobička je bila v zasavski regiji precej višja od rasti neto čistega dobička na ravni Slovenije, prav tako tudi rast prihodkov. Zasavske družbe so na zaposlenega ustvarile 5 % manj neto dodane vrednosti in kar 14 % več čistega poslovnega izida kot vse slovenske družbe. Povprečna mesečna plača na zaposlenega je bila za 7 % nižja od povprečne slovenske mesečne plače na zaposlenega.

Tabela 1: Rezultati poslovanja zasavskih družb v letu 2023 v primerjavi s Slovenijo

Postavke poslovnega izida	Gospodarske družbe				
	Zasavje	Indeks Zasavje	Slovenija	Indeks Slovenija	Delež Zasavja v Sloveniji
	Leto 2023	<u>2023</u> 2022	Leto 2023	<u>2023</u> 2022	
Število subjektov	1.065	-	71.638	-	1,5
Število zaposlenih (na podlagi delovnih ur)	7.548	103	547.873	103	1,4
Povprečna mesečna plača na zaposlenega (v EUR)	2.056	109	2.218	109	-
Prihodki (v mio EUR)	1.369	107	146.500	100	0,9
Prihodki na tujem trgu (v mio EUR)	532	103	59.786	94	0,9
Odhodki (v mio EUR)	1.249	106	138.576	100	0,9
Neto dodana vrednost (v mio EUR)	436	112	33.422	112	1,3
Neto dodana vrednost na zaposlenega (v EUR)	57.703	109	61.003	109	-
Neto čisti dobiček (v mio EUR)	105	120	6.699	110	1,6
Neto čisti dobiček na zaposlenega (v EUR)	13.902	116	12.227	107	-

Vir: AJPES

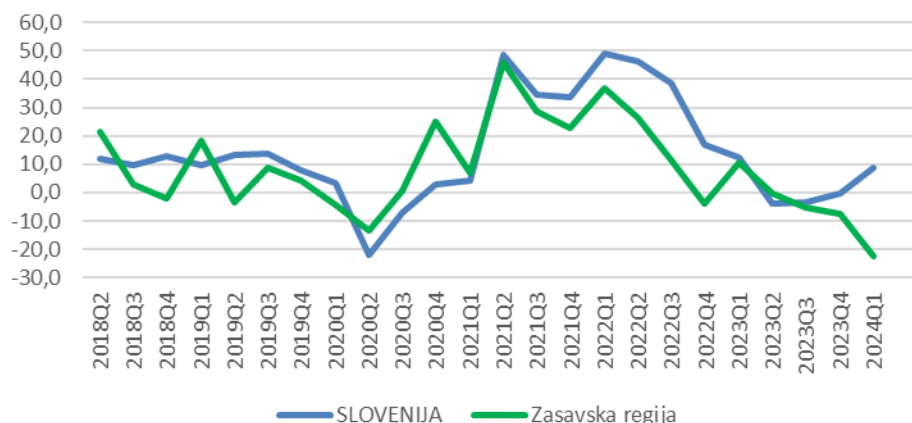
3.1. Izvoz Blaga v Zasavski regiji

V letu 2023 je zasavska regija ustvarila za 473,4 milijona EUR izvoza, kar predstavlja 1,5 % povečanje v primerjavi z letom 2022. Delež regijskega izvoza v skupnem slovenskem izvozu ostaja nespremenjen pri 0,9 %. V letu 2023 je bilo v Zasavju 331 izvoznikov, kar je šest manj kot leto prej, medtem ko je bilo na ravni Slovenije skupno 26.849 izvoznikov. Ključne izvozne države zasavske regije so bile leta 2022 Italija (15,9 % celotnega izvoza regije), Nemčija (15,2 %), Poljska (8,6 %), Avstrija (7,6 %), Francija (6 %), Združene države Amerike (5,8 %), Hrvaška (4,9 %), Češka republika (3,7 %), Španija (2,9 %) in Srbija (2,3 %).

V prvem četrtletju 2024 je izvoz blaga dosegel vrednost 106,7 milijona EUR, kar je 18 % manj kot v enakem obdobju leta 2023, kar kaže na zmanjšano izvozno aktivnost v začetku leta 2024. Ta povzetek odraža stabilnost izvozne dejavnosti regije, a obenem tudi izpostavlja izzive zaradi upada izvoza v začetku novega leta.

Graf 2: Gibanje blagovnega izvoza

Gibanje blagovnega IZVOZA glede na enako četrletje predhodnega leta, v %

Vir: Interna Baza Kapos GZS, izračuni Analitika GZS

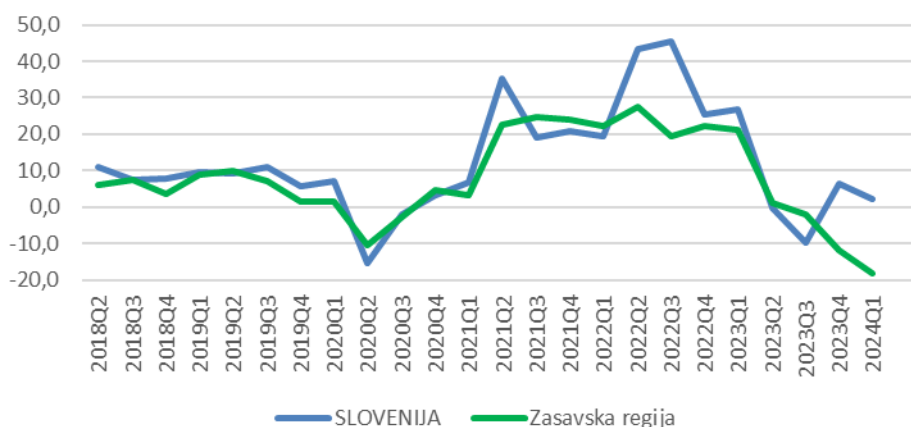
3.2. Uvoz blaga v Zasavski regiji

V letu 2023 je zasavska regija zabeležila uvoz blaga v vrednosti 307,7 milijona EUR, kar pomeni rahlo zmanjšanje za 0,5 % glede na leto 2022. Delež uvoza zasavske regije je v slovenskem uvozu znašal 0,5 %. Število uvoznikov v regiji se je povečalo za 25, kar pomeni, da je leta 2023 uvoz opravljalo skupno 778 podjetij. Na državni ravni je bilo v istem obdobju 50.934 uvoznikov. Glavni trgovinski partnerji za uvoz v letu 2022 so bile Nemčija (18,3 % zasavskega uvoza), Srbija (10,6 %), Italija (9,4 %), Poljska (9,2 %), Avstrija (8,8 %), Hrvaška (7,8 %), Češka republika (5 %), Bosna in Hercegovina (4,1 %), Kitajska (3,6 %) in Belgija (3,5 %).

V prvem četrletju leta 2024 je vrednost uvoza dosegla 65,8 milijona EUR, kar predstavlja 22,2 % zmanjšanje glede na isto obdobje leta 2023. To nakazuje na precejšen upad uvozne aktivnosti v začetku leta 2024, kar bi lahko vplivalo na gospodarsko dinamiko regije.

Graf 3: Gibanje blagovnega uvoza

Gibanje blagovnega UVOZA glede na enako četrletje predhodnega leta, v %

Vir: Interna Baza Kapos GZS, izračuni Analitika GZS

3.3. Število registriranih brezposelnih oseb v Zasavski regiji

V letu 2023 je bilo v zasavski regiji povprečno registriranih 1.482 brezposelnih oseb, kar je za 297 oseb manj kot leto prej, kar odraža pozitiven trend na trgu dela. V prvih štirih mesecih leta 2024 je povprečno število brezposelnih nekoliko upadlo na 1.475, kar predstavlja 1,1 % manj oziroma 17 oseb manj kot v enakem obdobju leta 2023.

Do konca aprila 2024 se je število brezposelnih v regiji zmanjšalo na 1.373, kar pomeni 68 oseb oziroma 4,7 % manj kot aprila 2023. Na državni ravni se je brezposelnost v istem obdobju zmanjšala za 7 %, kar kaže na splošni pozitiven trend znižanja brezposelnosti tudi v širšem slovenskem prostoru.

Tabela 2: Registrirane brezposelne osebe

	Registrirane brezposelne osebe			Registrirane brezposelne osebe			Razlika		
	II 24	III 24	IV 24	Ø 2022	Ø 2023	IV 23	IV 24	IV 24	Ø I-IV 24
							III 24	Ø I-IV 23	Ø I-III 23
Slovenija	49.716	46.877	45.219	56.665	48.709	-3.379	-1.658	-3.573	-3.638
Zasavska	1.509	1.445	1.373	1.778	1.482	-68	-72	-17	-232

Vir: SURS

Stopnja registrirane brezposelnosti v zasavski regiji je v letu 2023 znašala 5,6 %, kar je za 1,2 odstotne točke manj kot v letu 2022. Kljub temu je bila ta stopnja še vedno nekoliko višja od slovenskega povprečja, ki je znašalo 5,0 %. Po primerjavi med 12 slovenskimi statističnimi regijami je bila zasavska regija na osmem mestu po najnižji stopnji brezposelnosti v letu 2023.

Januarja 2024 je brezposelnost v regiji dosegla 5,9 %, februarja pa se je znižala na 5,7 %, medtem ko je slovensko povprečje ostalo pri 5,0 %. Zasavska regija je tako februarja 2024 imela deveto najnižjo stopnjo brezposelnosti med vsemi slovenskimi regijami.

3.4. Prosta delovna mesta

Med januarjem in aprilom 2024 so delodajalci v Trbovljah objavili 995 prostih delovnih mest. V letu 2023 so delodajalci v regiji največ povpraševali po delavcih za preprosta dela pri visokih gradnjah (125), usmerjevalcih in raznašalcih (83), strokovnjakih za zdravstveno nego (57), delavcih za preprosta dela v predelovalnih dejavnostih (45), čistilcih, strežnikih in gospodinjstvih pomočnikih v uradih, hotelih ter drugih ustanovah (39). Med drugimi iskanimi profili so bili tudi kontrolorji in ocenjevalci kakovosti neživilskih proizvodov (33), strugarji (19), natakarji (18) in kuharji (17).

Graf 4: Prosta delovna mesta po dejavnosti

Vir: Gospodarska dinamika v Zasavski regiji, 2024; ZRSZ

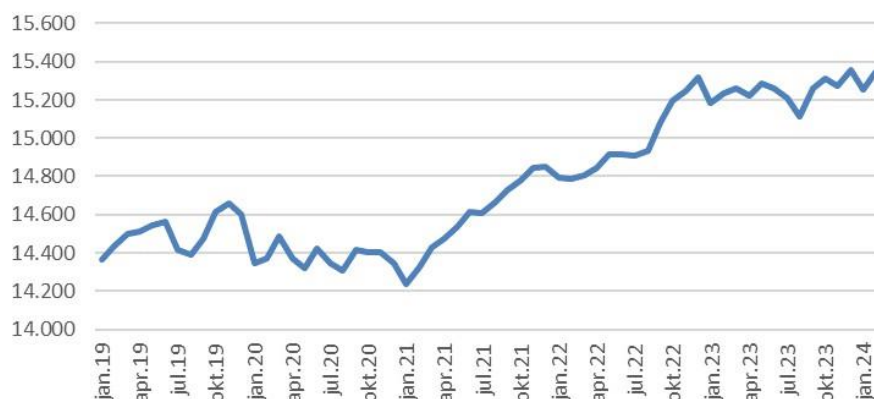
3.5. Delovno aktivno prebivalstvo v Zasavski regiji

V letu 2023 je bilo v zasavski regiji povprečno 15.248 delovno aktivnih oseb, kar predstavlja 1,8 % rast oziroma 270 oseb več kot v letu 2022. Na državni ravni se je število delovno aktivnih oseb v istem obdobju povečalo za 1,3 %.

Med delovno aktivnimi je bilo v zasavski regiji v letu 2023 dobrih 13 tisoč zaposlenih pri pravnih osebah ali samostojnih podjetnikih, kar predstavlja 1,9 % rast oziroma 251 oseb več kot leto prej. Poleg tega je bilo 1.606 samozaposlenih, kar je 2 % več oziroma 31 oseb več kot v letu 2022, medtem ko je bilo samozaposlenih kmetov 425, kar predstavlja 2,7 % zmanjšanje oziroma 12 oseb manj kot v letu 2022.

V prvih dveh mesecih leta 2024 je število delovno aktivnih oseb v zasavski regiji naraslo na povprečno 15.298, kar je 0,6 % oziroma 88 oseb več kot v enakem obdobju leta 2023.

Graf 5: Delovno aktivno prebivalstvo v zasavski regiji
(po regiji delovnega mesta)

vir: SURS

Tabela 3: Število delovno aktivnih v Zasavski regiji

Število delovno aktivnih v Zasavski regiji, po regiji delovnega mesta	2022	2023	Absolutna razlika (2023-2022)	% spr. 2023/2022	Februar 2024	% spr. II 24/ II 23
1 Delovno aktivno prebivalstvo	14.978	15.248	270	1,8	15.343	0,7
11 Zaposlene osebe	12.966	13.217	251	1,9	13.294	0,6
12 Samozaposlene osebe - skupaj	2.012	2.031	19	0,9	2.049	1,4
120 Samozaposlene osebe brez kmetov	1.575	1.606	31	2,0	1.642	2,6
123 Samozaposlene osebe - kmetje	437	425	-12	-2,7	407	-3,1

Vir: Interna Baza Kapos GZS, izračuni Analitika GZS

3.6. Povprečne mesečne plače v Zasavski regiji

V letu 2023 je povprečna bruto plača v zasavski regiji znašala 2.031 EUR, kar predstavlja 9,6 % rast glede na leto 2022. Kljub tej rasti je povprečna plača v regiji ostala nižja od slovenskega povprečja, ki je znašalo 2.221 EUR in je v enakem obdobju naraslo za 9,7 %. Zasavska regija je bila glede na višino povprečne bruto plače deveta med dvanajstimi statističnimi regijami v Sloveniji, po stopnji rasti plač pa se je uvrstila na sedmo mesto.

V prvih dveh mesecih leta 2024 se je povprečna bruto plača v Zasavju dvignila na 2.080 EUR, kar je 7,8 % več kot v enakem obdobju leta 2023. Kljub povečanju je plača še vedno nižja od slovenskega povprečja, ki je v tem obdobju znašalo 2.299 EUR, kar predstavlja 7,5 % rast. Na rast plač sta vplivali višja minimalna plača (s povečanjem za 4,2 %) ter druge uskladitve plač.

4. UREDBA STEP

Uredba STEP (Strateška platforma za trajnostni ekonomski preboj) je usmerjena v podporo razvoju in proizvodnji kritičnih tehnologij, pomembnih za celotno Evropsko unijo. Glavna cilja platforme sta zaščita in krepitev vrednostnih verig teh tehnologij ter obravnava pomanjkanja delovne sile in spretnosti, ki so ključne za kakovostna delovna mesta. Ta uredba izpostavlja potrebo po prehodu k trajnostnemu gospodarstvu z uporabo naprednih tehnologij, kar spodbuja rast in inovacije, hkrati pa zmanjšuje strateške odvisnosti EU. Da se projekt kvalificira za podporo iz platforme STEP, mora izpolnjevati naslednje ključne pogoje:

Pogoj 1: Vključitev v ustrezni tehnološki sektor

Projekt mora pripadati enemu izmed tehnoloških sektorjev platforme STEP, ki vključujejo:

- Digitalne tehnologije in globokotehnološke inovacije, kot so umetna inteligenca, napredna analitika in avtomatizacija.
- Čiste in z viri gospodarne tehnologije, ki vključujejo rešitve za učinkovito rabo virov, obnovljive vire energije, reciklažo ter vodikove in baterijske tehnologije.
- Biotehnologije, ki ponujajo napredne rešitve za zdravstvo, kmetijstvo in varstvo okolja.

Pogoj 2: Uporaba kritičnih tehnologij

Projekt mora vključevati kritične tehnologije, ki prinašajo inovativne, napredne rešitve z visokim gospodarskim potencialom na notranji trg EU. Tehnologija se šteje kot kritična, kadar prinaša inovativen element, ki znatno prispeva k zmanjšanju strateških odvisnosti EU, na primer s pomočjo trajnostnih virov ali izboljšane energetske učinkovitosti.

Pogoj 3: Prispevek k ciljem platforme STEP

Projekt mora prispevati k ciljem platforme, ki vključujejo:

- Podporo razvoju ali proizvodnji kritičnih tehnologij v EU, kar vključuje izboljšanje vrednostnih verig, s poudarkom na krepitvi evropske tehnološke neodvisnosti.
- Obravnavo pomanjkanja kvalificirane delovne sile in specifičnih spretnosti, kar je ključno za ustvarjanje kakovostnih delovnih mest. Cilj je izboljšati dostop do znanj in spretnosti, ki so ključna za tehnološki napredek in trajnostno rast.

Projekti, ki ustrezajo vsaj enemu od navedenih pogojev, so upravičeni do podpore v okviru platforme STEP, kar jim omogoča večjo povezanost z evropskimi pobudami in dostop do virov, potrebnih za uspešno implementacijo inovacij. Uredba tako nudi podjetjem priložnost, da postanejo del evropske transformacije v smeri trajnostne in visokotehnološke družbe, s čimer krepijo svojo konkurenčnost in prispevajo k trajnostnemu razvoju širše regije.

5. OPREDELITEV IN OPIS METODOLOGIJE ZA IZVEDBO RAZISKAVE

5.1. Metoda in raziskovalni pristop

Na začetku študije smo izbrali primerno metodološko strategijo, ki je omogočila celovit in sistematičen pristop k raziskovanju na področju identifikacije propulzivnih podjetij in ključnih RRI deležnikov na prednostnih področjih s5 v Zasavski regiji v letu 2024. Za doseg tega cilja smo se odločili za mešani pristop, ki vključuje tako kvalitativne kot kvantitativne metode raziskovanja.

Pri izboru raziskovalnih instrumentov smo se osredotočili na tri glavne metode: **skupinske predstavitve STEP Uredbe, razprave in individualni intervjuji**. Izvedli smo skupinske predstavitve STEP Uredbe, razprave o STEP Uredbi, razprave o pričakovanjih potencialnih članov SRIP, prednostih podjetij, ki so že člani SRIPov, ter individualne intervjuje s predstavniki gospodarskih družb v regiji. Navedene aktivnosti so bile usmerjene k pridobivanju kvalitativnih informacij o trenutni (ne)vklučenosti podjetij v SRIP.

Pričakovanja potencialnih članov SRIP, identifikacija priložnosti in prednosti članstva v SRIP (s strani članov SRIP), smo delno že predhodno, pred uradnim obvestilom o izboru, pridobili na podlagi skupinskih in individualnih predstavitev STEP uredbe in pogovorih z direktorji podjetij in drugimi zaposlenimi, in sicer v okviru:

- 7. redne seje UO Zasavske GZ z dne 8. 10. 2024 (predstavitve STEP Uredbe, pogovor s člani UO ZGZ, popis pričakovanj nečlanov SRIP in prednosti članov SRIP),
- 3. razširjene seje Sekcije za okolje in energijo pri ZGZ z dne 22. 10. 2024 (predstavitve STEP Uredbe, pogovor s člani SOE ZGZ in drugimi člani ZGZ, popis pričakovanj nečlanov SRIP in prednosti članov SRIP),
- Zasavskega podjetniškega zajtrka (Vodik in druge tehnologije za razogljčenje) z dne 24. 10. 2024 (individualna predstavitve STEP Uredbe, pogovor z udeleženci dogodka- predstavniki podjetij in drugih organizacij, popis pričakovanj nečlanov SRIP in prednosti članov SRIP).

Če na kratko povzamemo posamezno aktivnost:

- 7. redna seja UO Zasavske GZ z dne 8. 10. 2024 – člani UO ZGZ (velika podjetja in MSP ter člani in nečlani SRIPov):

1. ETI Elektorelement d.o.o.
Izlake	9. EVJ Elektroprom d.o.o.,
Kisovec
2. SINET d.o.o., Hrastnik	10. TKI d.d., Hrastnik
3. Steklarna Hrastnik d.o.o.,
Hrastnik	11. Avtohiša Malgaj d.o.o.,
Trbovlje
4. RCR d.o.o., Zagorje ob Savi	12. RRA Zasavje
5. KOVIT Projekti d.o.o., Trbovlje	13. MODULARIS TEH d.o.o., Litija
6. JE & GR d.o.o., Zagorje ob Savi	14. XELLA Porobeton SI d.o.o.,
Kisovec
7. DEWESOFT d.o.o., Trbovlje	15. KGL d.o.o., Litija
8. BARTEC VARNOST d.o.o.,
Zagorje ob Savi	16. TEVEL d.o.o., Zagorje ob Savi

Na seji 8. 10. 2024 je bilo prisotnih 9 direktorjev podjetij, ostali so bili o študiji obveščeni prek e-pošte in/ali telefonskega klica.

- 3. razširjena seja Sekcije za okolje in energijo pri ZGZ z dne 22. 10. 2024:

Prisotni so bili člani SOE- predstavniki MSP in velikih podjetij ter organizacij iz Zasavske regije (nekaj tudi izven regije, kot npr. NGEN d.o.o.):

1. Sinet d.o.o.	9. Komunala Trbovlje d.o.o.
2. EVJ d.o.o.	10. TKI Hrastnik d.o.o.
3. ETI d.o.o.	11. Holcim d.o.o.
4. KOVIT Projekti d.o.o.	12. NGEN d.o.o.
5. Steklarna Hrastnik d.o.o.	13. Center za demonstracijo in
6. Ceroz d.o.o.	usposabljanje na področju
7. RCR d.o.o.	brezogljičnih tehnologij,
8. Skitti d.o.o.	Kemijski inštitut

Na 3. razširjeni seji Sekcije za okolje in energijo pri ZGZ z dne 22. 10. 2024 in po seji je bilo s STEP Uredbo skupno seznanjenih 26 predstavnikov podjetij in organizacij (iz nekaterih podjetij se je dogodka udeležilo več predstavnikov):

1. Xella d.o.o.	11. Komunala Trbovlje
2. Sinet d.o.o.	12. TKI Hrastnik d.o.o.
3. EVJ d.o.o.	13. Komunala Hrastnik
4. ETI d.o.o.	14. RUDIS d.o.o. Trbovlje
5. KOVIT Projekti d.o.o.	15. Holcim d.o.o.
6. Steklarna Hrastnik d.o.o.	16. NGEN d.o.o.
7. Ceroz d.o.o.	17. Center za demonstracijo in
8. RCR d.o.o.	usposabljanje na področju
9. Skitti d.o.o.	brezogljičnih tehnologij, Kemijski
10. Komunala Zagorje	inštitut

- Zasavski podjetniški zajtrk (Vodik in druge tehnologije za razogljičenje) z dne 24. 10. 2024.

Individualni pogovor z:

- Vodjo raziskav, razvoja in inovacij v Steklarni Hrastnik d.o.o.,
- Vodjo raziskav in razvoja v podjetju Sinet d.o.o.,
- Vodjo službe ekologije v podjetju TKI Hrastnik d.o.o..

5.2. Raziskovalni instrument: intervju ali elektronski vprašalnik

Skupinski/ individualni intervju, razprave:

Pri izvajanju raziskave smo se odločili vključiti skupinske in individualne intervjuje kot enega od raziskovalnih instrumentov. Intervjuji so potekali s predstavniki gospodarskih družb v Zasavski regiji.

Elektronski vprašalnik:

Drugi pomemben raziskovalni instrument v naši metodologiji je bil elektronski vprašalnik za nečlane SRIP iz Zasavske regije, ki ga je pripravilo MKRR. Podjetja, ki niso člani SRIP in že imajo identificirane, ali načrtujejo projekte iz tehnoloških področij, ki jih podpira platforma STEP, so izpolnila anonimni spletni vprašalnik z osnovnimi informacijami o le-teh.

5.3. Vzorec

V vzorcu smo izbrali predstavnike podjetij različnih velikosti, ki imajo sedež in/ali poslovno enoto v Zasavski regiji. Vključeval je predstavnike velikih družb, srednje velikih in majhnih podjetij. S tem smo zagotovili reprezentativnost in raznolikost mnenj.

Opis zbiranja podatkov:

Izvedba skupinskih/ individualnih intervjujev:

- Na začetku smo **izbrali vzorec**, ki je zajemal predstavnike velikih podjetij ter MSP, ki imajo sedež in/ali poslovno enoto v Zasavski regiji.
- Kontaktirali smo izbrane predstavnike podjetij in jih **povabili k sodelovanju v raziskavi**. Pojasnili smo namen in potek raziskave.
- **Intervjuje** smo izvedli glede na predhodno dogovorjeni čas in kraj. Intervjuji so bili izvedeni individualno in skupinsko (8., 22. in 24. 10. 2024).
- Med intervjuji smo **zapisovali komentarje sodelujočih**. Skrbeli smo za beleženje ključnih poudarkov in informacij, ki so jih podali.
- Po zaključku intervjujev smo analizirali zbrane podatke, kjer smo identificirali vzorce, skupne točke in pomembne ugotovitve, ki so se pojavile med intervjuji.

Anketni vprašalniki:

- **Vprašalnik**, ki smo ga javno objavili na spletni strani Zasavske GZ, smo delili prek relevantnih kanalov, ki so dosegali naše ciljne skupine.
- Med obdobjem od objave smo **zbirali odgovore** na vprašalnik. Udeleženci so svoje odgovore vnesli prek elektronskega vprašalnika. Anketni vprašalnik je bil v času raziskave javno objavljen.
- Po zaključku obdobja zbiranja podatkov smo **analizirali odgovore**.

Referenčni projekti podjetij na domenah S5:

Kontaktiranje podjetij, ki so vodilni v regiji na področju projektov v domeni S5 in zaprosilo za posredovanje informacij v zvezi z izvedenimi projekti v zadnjih 5ih letih.

6. RAZISKAVA

6.1. Podjetja, ki niso člani SRIP in imajo že identificirane, ali načrtujejo projekte iz tehnoloških področij, ki jih podpira platforma STEP

Številna podjetja v Zasavski regiji, ki niso člani Strateških razvojno-inovacijskih partnerstev (SRIP), že izvajajo ali načrtujejo projekte na področjih, ki jih podpira platforma STEP. Raziskava vključuje analizo njihovih projektnih predlogov, tehnoloških področij in ciljev, ki jih zasledujejo. Podjetja v veliki meri sledijo pogojem platforme STEP, ki vključujejo projekte z inovativnimi elementi za notranji trg EU in projekte, katerih namen je zmanjšanje strateške odvisnosti Evropske unije. Večina projektov je naravnana k zagotavljanju energetske učinkovitosti, trajnostne rabe virov in zmanjšanju okoljskega vpliva.

Analizirani projekti podjetij, ki niso člani SRIP, največkrat podpirajo razvoj in proizvodnjo kritičnih tehnologij. Projekti zasledujejo cilje kot so:

- **Podpora razvoju ali proizvodnji kritičnih tehnologij:** Projekti vključujejo napredne tehnologije, namenjene zniževanju okoljskih vplivov in izboljšanju energetske učinkovitosti.
- **Obravnavanje pomanjkanja delovne sile in kompetenc:** Nekateri projekti vključujejo digitalne tehnologije, ki omogočajo večjo avtomatizacijo ter razvoj kompetenc za podporo trajnostne industrijske rasti.

Podjetja, ki so odgovorila na vprašalnik, delujejo v sektorjih:

- **Čiste in z viri gospodarne tehnologije:** Med najpogostejšimi tehnologijami so vodikove tehnologije in baterijske tehnologije, ki prispevajo k energetske učinkovitosti in zeleni preobrazbi.
- **Biotehnologije:** Projekti vključujejo razvoj novih procesov za trajnostno proizvodnjo in zmanjšanje rabe virov.
- **Digitalne tehnologije in globokotehnološke inovacije:** Nekateri projekti obravnavajo napredno povezljivost in digitalne komunikacijske rešitve, ki podpirajo področja mobilnosti in pametnih mest.

Večina projektov sodi v prednostna področja S5, zlasti na področja:

- **Tovarne prihodnosti:** Digitalizacija in avtomatizacija proizvodnje, ki sledi konceptom pametnih tovarn.
- **Pametna mesta in skupnosti:** Rešitve za trajnostno urbano infrastrukturo in pametno upravljanje virov.
- **Mobilnost:** Inovacije v povezljivosti in trajnostni rabi energije za mobilne rešitve.

Večina projektov prispeva k podpori razvoja ali proizvodnje kritičnih tehnologij, nekateri pa k obravnavi pomanjkanja delovne sile in potrebnih spretnosti. Predlogi so razdeljeni po različnih tehnoloških sektorjih STEP, kjer prevladujejo čiste in z viri gospodarne tehnologije, kot so vodikove in baterijske tehnologije. Na drugem mestu so biotehnološki projekti, ki uporabljajo procesne biotehnološke tehnike, ter digitalne tehnologije, vključno z napredno povezljivostjo in digitalnimi inovacijami.

Načrtovani način izvedbe projektov je v večini primerov konzorcijski, pri čemer podjetja sodelujejo z drugimi partnerji, kar omogoča sinergijske učinke in večje možnosti za uspeh projektov. Pri posameznih projektih se predlaga samostojna izvedba, kar nakazuje na notranjo kapaciteto podjetij za izvedbo brez zunanjih partnerjev. Eden izmed analiziranih projektov je pripravljen tako tehnično kot finančno.

Podjetja, ki delujejo v okviru Slovenske strategije trajnostne pametne specializacije (S5), večinoma pokrivajo področja, kot so tovarne prihodnosti, mobilnost, pametna mesta in skupnosti ter materiali kot končni produkti. Med podjetji v tej študiji prevladujejo majhne in srednje velike gospodarske družbe, ki delujejo na področju proizvodnih inovacij. Več podjetij je izrazilo interes za članstvo v SRIP, predvsem v SRIP Mobilnost, vendar večina ostaja zadržana do članstva, saj menijo, da lahko projekte učinkovito izvedejo samostojno ali v sodelovanju s trenutno obstoječimi partnerji.

Celotna analiza potrjuje, da so podjetja v Zasavju usmerjena v trajnostni razvoj in inovacije, skladne s cilji platforme STEP. Zasavska podjetja so s svojimi projekti in usmeritvami pomemben del regijskega razvoja, saj podpirajo prehod v digitalno in zeleno gospodarstvo, kar prispeva k povečanju konkurenčnosti in trajnosti na nacionalni in evropski ravni.

6.2. Izvedeni referenčni projekti podjetij v zadnjih 5 letih na domenah S5

V Zasavski regiji so bila v zadnjih petih letih izvedena številna podjetniška prizadevanja na področju raziskav, razvoja in inovacij (RRI), s poudarkom na doseganju ciljev Slovenske strategije trajnostne pametne specializacije (S5). Projekti so sledili smernicam zelenega prehoda in digitalne transformacije ter vključujejo različne iniciative, financirane iz evropskih in nacionalnih virov. Projekti so bili izvedeni v različnih sektorjih, kar sovпада z regijskim prestrukturiranjem in prehodom iz premogovništva k bolj trajnostnim in inovativnim gospodarskim dejavnostim.

Analiza 28 referenčnih projektov prikazuje širok spekter projektov, ki so prispevali k gospodarskemu in tehnološkemu napredku regije. Projekti se uvrščajo v spodnja področja, ki so povezana s S5:

- **Digitalizacija in avtomatizacija (Industrija 4.0)**

Število projektov: 9

Projekti, usmerjeni v digitalizacijo in avtomatizacijo proizvodnih procesov, so podprli prehod regije na področje "Pametne tovarne", kar je del prednostnega področja S5 »Pametna mesta in skupnosti«. Vključujejo razvoj digitalnih rešitev, kot so senzorski sistemi in analitika podatkov, ki so optimizirali proizvodne linije in povečali fleksibilnost. Uvedba tehnologij za zajemanje in analizo podatkov je omogočila večjo učinkovitost in prilagodljivost v proizvodnji, kar je ključno za konkurenčnost na mednarodnih trgih.

- **Trajnostna in okoljska naravnost (Zelene tehnologije)**

Število projektov: 7

Projekti na področju zmanjševanja ogljičnega odtisa, energetske učinkovitosti in trajnostne rabe virov se navezujejo na področje S5 »Trajnostna energija«. Podjetja so izvajala projekte, kot so razvoj okolju prijaznih materialov, optimizacija rabe obnovljivih virov in zmanjšanje emisij, kar je prispevalo k skladnosti z okoljskimi regulativami EU. Zasavska podjetja so s temi projekti ne le izboljšala svojo

energetsko učinkovitost, ampak tudi zmanjšala stroške ter prispevala k zmanjšanju okoljskega vpliva v regiji.

- **Napredni materiali**

Število projektov: 5

Razvoj naprednih materialov in novih proizvodnih metod, ki povečuje odpornost in trajnost izdelkov, je bil usmerjen v področje S5 »Materiali kot končni produkti«. Zasavska podjetja so razvijala visokotehnološke materiale z dolgotrajno odpornostjo in zmanjšano porabo redkih surovin. Z uporabo naprednih materialov, ki so bolj trpežni in lažje razgradljivi, so projekti omogočili večjo vzdržljivost izdelkov in zmanjšali negativne vplive na okolje.

- **Tehnološke inovacije za globalni trg**

Število projektov: 4

Podjetja so sodelovala v mednarodnih projektih, financiranih s pomočjo Interreg in Obzorje programov, s čimer so dostopala do naprednih tehnologij in znanja tujih partnerjev. Ti projekti so podprli inovativne rešitve, ki so bile skladne s prednostnim področjem »Pametne tovarne«, in omogočili zasavskim podjetjem preboj na globalne trge. Med dosežki so sodelovanja z raziskovalnimi institucijami, ki so zagotovila prenos najboljših praks ter izmenjavo tehnološkega znanja.

- **Uvedba pametnih rešitev za podporo industriji 4.0**

Število projektov: 3

Uporaba pametnih naprav, senzorjev in avtomatiziranih sistemov je zasavska podjetja še bolj približala industriji 4.0. Projekti, ki so vključevali tehnologije za avtomatizacijo in nadzor v realnem času, so omogočili večjo produktivnost in nižje stroške dela. Področje "Pametne tovarne", v okviru S5, je bilo s temi projekti nadgrajeno s tehnološkimi rešitvami, ki zagotavljajo takojšnje prilagajanje proizvodnim zahtevam in optimizacijo procesov.

Analiza referenčnih projektov v Zasavju je pokazala širok spekter tipov projektov, osredotočenih na inovacije in trajnost. Številni projekti se usmerjajo v energetske optimizacije, kjer se na primer z uporabo vodikovih tehnologij zmanjšuje raba fosilnih goriv. V steklarski industriji se pojavljajo inovacije, kot so razvoj pametnih steklenic in funkcionalizacija embalažnega stekla z uporabo naprednih tehnologij. Prav tako se projekti osredotočajo na implementacijo naprednih proizvodnih procesov, ki temeljijo na principih industrije 4.0 in vključujejo avtomatizacijo ter digitalizacijo proizvodnje. Te inovacije so skladne s cilji trajnostne in tehnološke preobrazbe v regiji. Pretekli projekti kažejo na jasno usmerjenost podjetij v trajnostni razvoj, digitalizacijo in izboljšanje konkurenčnosti skozi napredne tehnologije in materiale. Projekti na področju digitalizacije in industrije 4.0 so podjetjem omogočili optimizacijo procesov, povečanje produktivnosti in zmanjšanje stroškov, kar krepi njihov položaj na globalnem trgu. Na področju trajnostne energije in naprednih materialov so podjetja uspešno uvajala rešitve, ki znižujejo ogljični odtis in izboljšujejo energetsko učinkovitost. Projekti z mednarodnimi partnerji so prinesli tudi prenose znanja, inovativne prakse in izkušnje s trgi zunaj Slovenije.

Financiranje projektov je večinoma pridobljeno iz Evropskega sklada za regionalni razvoj (ESRR), ki financira pet projektov. Poleg tega so viri financiranja raznovrstni in vključujejo nacionalne razpise, kot je

na primer JR DIGIT NOO, ter programe, ki spodbujajo raziskovalno-razvojne projekte v Sloveniji. Pomembno vlogo imajo tudi Horizon programi, med katerimi sta Horizon-CL4 in Horizon-JTI, ter Inovacijski sklad za manjše projekte. Takšna razpršenost financiranja kaže na visoko stopnjo podpore za regionalne inovacije in razvojno naravnane projekte s strani evropskih in nacionalnih institucij.

Povprečno trajanje projektov je 2,8 leta, s časovnim razponom od enega do petih let. Nekateri projekti so zasnovani kot kratkoročne rešitve, medtem ko drugi potekajo več let, kar omogoča večji obseg razvoja in implementacije tehnologij. To nakazuje na raznolikost projektov glede na obseg in kompleksnost, pri čemer daljši projekti pogosto vključujejo večje spremembe in prebojne tehnologije.

Skupna vrednost vseh projektov v študiji znaša približno 261,6 milijona EUR, pri čemer povprečen projekt dosega vrednost okoli 9 milijonov EUR. Najmanjši projekt ima vrednost 16.000 EUR, medtem ko največji dosega skoraj 37 milijonov EUR. Razpon vrednosti projektov kaže na različne obsege vlaganj, kar lahko vključuje manjše pilotske projekte ali večje investicije z dolgoročnim vplivom na gospodarstvo regije. Vse skupaj pa potrjuje pomen teh projektov za inovacijski in trajnostni razvoj Zasavja, ki preko tehnoloških rešitev izboljšujejo konkurenčnost regije in prispevajo k zelenemu prehodu.

Skupni učinki teh projektov segajo prek tehnološkega napredka in se odražajo v novih poslovnih priložnostih, izboljšani okoljski trajnosti ter večji prepoznavnosti Zasavja kot regije, ki podpira inovacije in trajnostne prakse. Rezultati projektov kažejo, da je strateška usmeritev podjetij v skladu s cilji platforme STEP in strategije S5, kar bo še naprej spodbujalo gospodarski razvoj regije in povečalo konkurenčnost zasavskih podjetij na mednarodnem trgu.

6.3. Nečlani SRIP: pričakovanja ob morebitnem vstopu v SRIP

Potencialni člani SRIP izražajo različna pričakovanja glede potencialnih koristi ob morebitnem vstopu v strateška razvojno-inovacijska partnerstva (SRIP). Pričakovanja smo zbrali na podlagi skupinskih in individualnih predstavitev Uredbe STEP in pogovorov z direktorji podjetij ter drugimi predstavniki zaposlenih, ki so potekali v okviru dogodkov, organiziranih za zasavska podjetja.

Med 7. redno sejo Upravnega odbora Zasavske gospodarske zbornice, ki je potekala 8. oktobra 2024, so se udeleženci podrobneje seznanili s cilji in možnostmi platforme STEP, kar je sprožilo zanimivo razpravo o možnostih vključitve v SRIP. Prisotni člani UO ZGZ so izrazili željo po dostopu do tehnoloških inovacij, ki bi jim omogočile hitrejšo prilagajanje tržnim zahtevam in izboljšanje konkurenčnosti. Poudarili so, da pričakujejo od članstva predvsem podporo pri izzivih povezovanja z razvojnimi institucijami ter olajšan dostop do evropskih in nacionalnih virov financiranja.

Na 3. razširjeni seji Sekcije za okolje in energijo pri ZGZ, ki je potekala 22. oktobra 2024, so se predstavniki podjetij in organizacij iz Zasavja, vključno z nekaj partnerji izven regije, še posebej zanimali za vpliv članstva v SRIP na izboljšanje dostopa do usposobljenih kadrov in informacij o novih javnih razpisih. Poleg dostopa do financiranja so podjetja izpostavila pričakovanja glede možnosti skupnih raziskovalno-razvojnih projektov, ki bi jim omogočili delitev tveganj in stroškov pri uvajanju inovacij. Udeleženci so v razpravi izrazili željo po boljši vpetosti v mednarodna povezovanja, saj vidijo prednosti SRIP-a v potencialu

za lažji vstop na tuje trge, kjer bi lahko partnerstvo v konzorcijih s podobno mislečimi organizacijami pripomoglo k širši mednarodni prepoznavnosti.

Na Zasavskem podjetniškem zajtrku, organiziranem 24. oktobra 2024, ki je bil posvečen vodikovim tehnologijam in razogljčenju, so potekali tudi individualni pogovori z vodilnimi predstavniki podjetij. Ti so v zasebnih pogovorih izpostavili konkretne prednosti, ki jih pričakujejo od članstva v SRIP, predvsem na področju inovacijskega svetovanja, lažjega dostopa do specializiranih raziskav ter priložnosti za vpliv na oblikovanje sektorskih politik. Nekatera podjetja, ki so izrazila interes za vstop v SRIP, so kot ključno prednost izpostavila priložnost za izmenjavo tehničnih rešitev, kar bi jim omogočilo hitrejše uvajanje trajnostnih praks v svoje poslovanje.

Skupna pričakovanja potencialnih članov SRIP kažejo na jasno usmeritev zasavskih podjetij v povečanje konkurenčnosti in inovacijsko rast s pomočjo strateških povezav, financiranja ter skupnih razvojnih projektov.

Pričakovanja potencialnih članov SRIP:

Podjetja od članstva v SRIPih pričakujejo številne koristi, predvsem pa priložnosti za izboljšanje konkurenčnosti, inovativnosti in uspeha na trgu. Najpogostejša pričakovanja in priložnosti, ki jih podjetja vidijo v sodelovanju z SRIP:

- Podjetja pričakujejo, da bodo s sodelovanjem v SRIP dostopala do najnovejših tehnologij, inovacij in raziskav, kar jim bo omogočilo, da ostanejo **konkurenčna** na trgu. Skupno sodelovanje omogoča tudi boljše odzivanje na tržne potrebe in spremembe.
- Potencialno člani SRIP pogosto pričakujejo dostop do **informacij o javnih razpisih in možnostih za pridobivanje sredstev iz evropskih skladov ali nacionalnih podpornih mehanizmov**. Povezovanje v partnerstvu lahko olajša prijavo na razpise, saj je večja verjetnost uspeha v konzorcijih.
- Podjetja si od članstva obetajo možnost sodelovanja pri **skupnih raziskovalno-razvojnih projektih**, kar lahko zmanjša stroške in tveganja, povezana z inovacijami. Skupne inovacije v partnerstvu prinesejo večjo dodano vrednost za vse vključene.
- Veliko podjetij pričakuje **dostop do strokovnega znanja, raziskav in tehnologij**, ki jih sami morda ne bi mogli razviti ali do katerih ne bi imeli dostopa. SRIP omogoča izmenjavo dobrih praks in tehničnih rešitev, kar podjetjem omogoča hitrejši tehnološki napredek.
- Podjetja bi se pridružila SRIPom tudi zato, ker pričakujejo pomoč pri **vstopu na nove trge, predvsem mednarodne**. SRIPi sodelujejo pri številnih mednarodnih projektih, poslovnih sejmih in dogodkih, kar članom omogoča vzpostavitev mednarodnih poslovnih povezav.
- Potencialni člani SRIP pričakujejo pomoč pri **iskanju in razvoju kadrov**. SRIP pogosto sodelujejo z univerzami in raziskovalnimi institucijami, kar lahko olajša dostop do kvalificiranih kadrov ali organizacij izobraževanj za razvoj kompetenc zaposlenih.
- Podjetja pričakujejo, da bo SRIP omogočil **močnejši in bolj usklajen nastop na trgu**. Skupna promocija inovacijskih dosežkov in tehnologij ter povečanje prepoznavnosti v javnosti in pri potencialnih strankah so pogosti cilji.

- Podjetja od morebitnega članstva v SRIP pričakujejo, da jim ta dajejo možnost, da prek partnerstva vplivajo na **oblikovanje sektorskih politik, standardov in zakonodaje**. To je pomembno zlasti pri vprašanih regulacije novih tehnologij in tržnih pogojev.

6.4. Člani SRIP: identifikacija prednosti / koristi članstva v SRIP

Članstvo v SRIP omogoča podjetjem dostop do aktualnih raziskav in inovacij, krepi sodelovanje predvsem z lokalnimi deležniki ter odpira možnosti za strateška lokalna partnerstva. To vključuje izmenjavo znanja in najboljših praks znotraj Slovenije, kar povečuje prepoznavnost podjetij, še posebej na področjih trajnostnega razvoja in inovacij.

Ključne prednosti članstva v SRIP, ki so jih izpostavili obstoječi člani SRIP-ov:

- SRIP omogoča **vzpostavitev močnih mrež z drugimi podjetji, raziskovalnimi inštituti ter univerzami**. Takšna mreža spodbuja sodelovanje v raziskovalno-razvojnih projektih, omogoča izmenjavo znanja in izkušenj ter krepi inovacijsko moč podjetij.
- Člani SRIP imajo boljši **dostop do virov financiranja**, kot so evropski in državni razpisi, subvencije ter drugi podporni mehanizmi. SRIP pogosto deluje kot platforma za povezovanje s primernimi partnerji za projekte, kar povečuje uspešnost prijav na razpise.
- SRIP članom omogoča **hitrejše uvajanje inovacij in dostop do najnovejših tehnologij**. Partnerji sodelujejo pri razvojnih projektih, ki ustvarjajo nove izdelke in tehnologije, kar podjetjem pomaga ohranяти konkurenčnost.
- SRIP-ovci pogosto sodelujejo v **mednarodnih projektih in dogodkih**, kar omogoča podjetjem širitev na nove trge, večjo prepoznavnost ter pridobivanje novih poslovnih partnerjev.
- Skupen nastop in vpliv na politike: Sodelovanje v SRIP krepi glas podjetij pri oblikovanju politik, standardov in zakonodaje na državni in evropski ravni, kar podjetjem omogoča vpliv na regulativne pogoje v njihovih sektorjih.
- SRIP ponuja različna usposabljanja, delavnice in izmenjave dobrih praks, ki omogočajo **izobraževanje zaposlenih ter razvoj novih kompetenc**, kar je ključno za uspešen tehnološki in poslovni razvoj.
- Članstvo omogoča **sodelovanje pri reševanju skupnih izzivov**, s čimer podjetja lažje premagujejo tehnične, regulativne in tržne ovire, kar znižuje stroške in tveganja, povezana z inovacijskimi projekti.
- SRIP omogoča dostop do **skupnih virov**, kot so raziskovalne infrastrukture in strokovno znanje, kar omogoča bolj učinkovito rabo virov in povečuje učinkovitost uvajanja novih tehnologij.
- Članstvo v SRIP podjetjem omogoča hitrejše prilagajanje tehnološkim trendom in spremembam na trgu, kar krepi njihovo **konkurenčnost in sposobnost odzivanja na tržne spremembe**.

Članstvo v SRIP predstavlja pomembno podporo podjetjem, ki želijo ostati inovativna in konkurenčna v domačem in mednarodnem okolju.

Prepoznane priložnosti za člane SRIP:

- podjetja v SRIP sodelujejo s partnerji iz sorodnih sektorjev in iščejo **skupne rešitve** za tehnične, regulativne ali poslovne izzive v panogi.
- sodelovanje s prizanim raziskovalnimi institucijami podjetjem omogoča **razvoj naprednih tehnologij**, ki jih samostojno morda ne bi dosegli.

- sodelovanje pri skupnih projektih **znižuje stroške raziskav in razvoja** ter zmanjšuje operativna tveganja.
- člani imajo dostop do **dobrih praks in uspešnih poslovnih modelov** drugih podjetij, kar lahko izboljša lastno poslovanje.
- povezovanje z drugimi člani SRIP odpira **nove poslovne priložnosti**, od skupnega razvoja produktov do vstopa na nove trge in projektih partnerstev z mednarodnim sodelovanjem.
- SRIP podjetjem omogoča hitro **zaznavanje tržnih sprememb** in prilagajanje novih tehnologij potrebam trga, kar izboljšuje prilagodljivost poslovanja.
- člani krepijo svoje **inovacijske zmogljivosti** z dostopom do novih financiranj, infrastrukture in strokovnega znanja, kar omogoča razvoj naprednejših produktov in storitev.

Podjetja, ki se vključijo v SRIP, pričakujejo predvsem dostop do novih tehnologij, specializiranega znanja, financiranja in poslovnih priložnosti. Partnerstvo v SRIP jim omogoča zmanjšanje tveganj, hitrejšo uvedbo inovacij in močnejši vpliv na tržne ter regulativne pogoje. Vse te koristi skupaj vodijo v povečano konkurenčnost na domačem in mednarodnem trgu, kar podjetjem omogoča dolgoročno uspešno poslovanje in večjo prilagodljivost tržnim izzivom.

6.5. Identifikacija propulzivnih (start-up) podjetij v Zasavski regiji na področjih globokega inoviranja, S5 domen in STEP

V okviru S5 domen Zasavska regija predstavlja več potencialnih področij, ki so skladna s prioritetami Slovenije, kot so pametna mesta, trajnostna mobilnost, napredne proizvodne tehnologije in materiali kot končni produkti. Številna start-up podjetja v regiji sledijo smernicam S5 in se povezujejo z večjimi gospodarskimi subjekti ter raziskovalnimi institucijami, da bi lahko svoje inovativne ideje razvijala in komercializirala v skladu s smernicami trajnostnega razvoja. Ta podjetja izkoriščajo priložnosti, ki jih omogoča razvoj pametnih rešitev za proizvodne procese in digitalizacijo, s čimer prispevajo k konkurenčnosti lokalnega gospodarstva.

Na področju STEP so start-up podjetja v Zasavju dejavna predvsem pri razvoju čistih in energetske učinkovitih tehnologij, ki temeljijo na izkoriščanju alternativnih virov energije, kot so vodikove in baterijske tehnologije. Poleg tega v zadnjih letih hitro rastejo tudi podjetja, ki se ukvarjajo z biotehnologijo in uporabo globokotehnoloških inovacij za zmanjšanje okoljskega odtisa. STEP platforma omogoča tem podjetjem dostop do mednarodnega znanja in sredstev, ki jim pomagajo pri hitrejši implementaciji trajnostnih rešitev. Tako se podjetja povezujejo v konzorcije in sodelujejo z raziskovalnimi institucijami, da bi lahko razvijala napredne tehnološke rešitve, ki so ključne za prehod na krožno gospodarstvo.

Mladim podjetjem v Zasavju je skupna usmerjenost k trajnostnim rešitvam, ki zmanjšujejo energetske porabe, izboljšujejo učinkovitost proizvodnje in spodbujajo prehod k zelenim virom. Z izkoriščanjem naravnih virov regije, ti start-upi oblikujejo tehnologije, ki prispevajo k zeleni preobrazbi in okoljski trajnosti. Področja, v katera se mladi podjetniki usmerjajo, vključujejo globoke inovacije, temelječe na naprednih digitalnih tehnologijah, umetni inteligenci, analitiki velikih podatkov in avtomatizaciji. Tovrstne tehnologije podjetjem omogočajo bolj učinkovito rabo virov ter proizvodnjo visokotehnoloških produktov, ki imajo potencial tudi za širitev na globalne trge.

V nadaljevanju predstavljamo nekaj propulzivnih podjetij v zasavski regiji:

Razvojni center Novi materiali (RC eNeM d.o.o.)

Podjetje Razvojni center eNeM Novi materiali d.o.o. je bilo ustanovljeno 16. maja 2011.

Ustanovitelji so:

- ETI Elektroelement d.d.
- Steklarna Hrastnik d.o.o.
- Iskra Sistemi d.d.
- TET Trbovlje d.o.o.
- TKI Hrastnik d.d.
- Iskra Zaščite d.o.o.
- Varsi d.o.o.
- AMTEC.PRO d.o.o.
- RTCZ d.o.o.
- Zavod TC SEMTO
- RCR Zasavje d.o.o.
- GZS, Zasavska gospodarska zbornica

Ključni cilj in namen ustanovitve Razvojnega centra Novi Materiali je bil spodbujanje razvojno raziskovalne dejavnosti v skupnem razvojno raziskovalnem podjetju, ki bi združevalo več kot 45 visoko usposobljenih strokovnjakov iz različnih področij s ciljem raziskav in razvoja novih materialov na različnih področjih. Ta so vodila k rezultatom, kot so ustanavljanje novih inovativnih podjetij z visoko dodano vrednostjo, prijave več kot 10 prijav intelektualne lastnine, kar je imelo za posledico mednarodni preizkus patenta ali ostalih pravic intelektualne lastnine, vpliv na hitrejši razvoj Zasavja in panog, kjer ima novo podjetje s svojo dejavnostjo in rezultati vpliv. Kot posledice vseh teh aktivnosti pa pričakujemo hitrejši razvoj podjetništva v zasavski regiji, kar je prvi cilj in razlog s katerim se je ustanovil Razvojni center Novi materiali. Namen ustanovitve RC eNeM je bil spodbujanje in pospeševanje razvoja gospodarstva na območju občin Trbovlje, Hrastnik in Zagorje ob Savi ter povezovanje podjetnikov in podjetij z območnimi zbornicami, občinami, državnimi in drugimi institucijami, ki vplivajo na gospodarski razvoj. Cilji podjetja so še vedno povezovanje zasavskih regijskih razvojnih potencialov, s potenciali v drugih slovenskih regijah in v naslednji fazi z evropskim prostorom.

RC eNeM je stičišče različnih informacij, idej, programov, pobud in mesto, kjer se rojevajo razvojna partnerstva in zaveznitva. RC eNeM je bil ustanavljen zaradi jasne usmeritve zasavskega gospodarstva, da se na osnovi razvijanja lastnih ključnih kompetenc oddaljimo od preživelih in deloma že ukinjenih tradicionalnih industrijskih panog, kot so premogovništvo in proizvodnja energetske in ekološko potratnih proizvodov s področja osnovnih gradbenih materialov in podobno.

Cilj povezovanja je v prvi vrsti ustvarjanje novega znanja, ki se bo takoj in na učinkovit način preneslo na industrijske partnerje. Poleg tega bodo izvedene razvojne storitve, njihovi rezultati pa bodo pospešili proizvodno-tehnološko dejavnost v partnerskih gospodarskih družbah, kar bo pri njih dodatno ugodno vplivalo na poslovne rezultate.

Katapult d.o.o.

Osrednja dejavnost: Katapult je podjetniški pospeševalnik, ki nudi podporo mladim podjetjem na področju proizvodnje in tehnologij. Njihova usmerjenost je predvsem v podpori podjetjem, ki razvijajo inovativne rešitve v okviru globokih tehnologij in S5 domen, kot so pametne tovarne in digitalizacija.

Povezava z globokimi inovacijami: Katapult spodbuja podjetja k razvoju novih tehnologij s poudarkom na naprednih industrijskih rešitvah. Gre za platformo, ki omogoča inovatorjem, da preidejo iz ideje v produkcijo.

DEWESoft d.o.o.

Osrednja dejavnost: Podjetje DEWESoft je globalno znan proizvajalec merilne opreme. Njihov poudarek je na visokotehnoloških rešitvah, ki so v skladu s STEP principi, saj so specializirani za inženiring in proizvodnjo naprednih merilnih sistemov za avtomobilsko industrijo, letalstvo, vesoljske raziskave ter energetiko.

Povezava z globokimi inovacijami: DEWESoft se ukvarja z razvojem najsodobnejših tehnologij, ki omogočajo globoke inovacije v domenah meritev in analitike.

Mesto akrobatov

Mesto akrobatov je inovativna pobuda podjetja Dewesoft, globalno uveljavljenega proizvajalca merilne opreme s sedežem v Trbovljah, ki skupaj s podjetniškim pospeševalnikom Katapult ustvarja napredno izobraževalno-razvojno središče (podjetniški inkubator). Projekt je zasnovan kot prostor za spodbujanje kreativnosti, tehnološke izmenjave in inovacij, namenjen mladim talentom in podjetjem, ki razvijajo visoko tehnološke izdelke. "Mesto akrobatov" ponuja interaktivne programe in delavnice s poudarkom na robotiki, umetni inteligenci, merilnih tehnologijah ter inženiringu, s čimer prispeva k razvoju tehničnih veščin in znanja v lokalnem okolju. Katapult kot ključni partner pobude zagotavlja podporno infrastrukturo in strokovno znanje, kar mladim podjetnikom in startupom omogoča hitrejšo rast in razvoj inovativnih rešitev. Skupaj Dewesoft in Katapult spodbujata inovacijsko kulturo in podjetništvo v Zasavski regiji, s čimer ustvarjata temelje za dolgoročni tehnološki in gospodarski napredek. "Mesto akrobatov" tako odraža Dewesoftovo družbeno odgovorno vizijo ter predstavlja pomemben prispevek k razvoju trajnostnega in konkurenčnega ekosistema v regiji.

Chipolo d.o.o.

Osrednja dejavnost: Chipolo je vodilni proizvajalec pametnih sledilnih naprav, ki omogočajo uporabnikom spremljanje njihovih osebnih predmetov. Razvijajo pametne naprave, ki izboljšujejo vsakdanje življenje.

Povezava z globokimi inovacijami: Njihov uspeh je v tem, da združujejo inovativno strojno in programsko opremo, kar omogoča izjemno natančne in uporabniku prijazne rešitve.

Steklarna Hrastnik d.o.o.

Osrednja dejavnost: Tradicionalno steklarstvo, ki pa se vse bolj usmerja v pametne tovarne in trajnostno proizvodnjo (vodikove tehnologije). Njihove inovacije vključujejo visoko avtomatizirane proizvodne linije in digitalizacijo procesov, kar sodi v S5 domeno pametnih tovarn.

Povezava z globokimi inovacijami: Gre za podjetje, ki intenzivno vlaga v digitalizacijo in avtomatizacijo, s čimer si prizadevajo za doseg popolnoma pametne tovarne.

ETI Elektroelement d.o.o. Izlake

Podjetje ETI Izlake je eno vodilnih slovenskih podjetij na področju električne zaščitne opreme, še posebej varovalk, stikal in drugih izdelkov za varovanje električnih inštalacij. ETI Izlake je prisoten v več kot 60 državah po svetu in se ponaša z več kot 70-letno tradicijo v industriji elektrotehnike. Poleg zaščitne opreme izdelujejo tudi industrijske elektronske komponente, rešitve za avtomatizacijo, inženiring storitve ter druge izdelke, ki so prilagojeni zahtevam različnih industrij.

ETI močno vlaga v razvoj novih produktov in naprednih tehnologij ter sodeluje z raziskovalnimi inštituti. Velik poudarek dajejo energijski učinkovitosti in trajnostnemu razvoju.

7. ZAKLJUČEK

Zasavska regija morda ne izstopa kot vodilna regija v Sloveniji glede start-up ekosistema, vendar pa imajo podjetja v regiji jasno vizijo in cilje, usmerjene v globoke tehnologije, pametne tovarne, pametna mesta in trajnostne energetske rešitve. Katapult igra pomembno vlogo pri povezovanju mladih podjetnikov z viri, ki jih potrebujejo za uspeh na teh področjih.

Podjetja so med drugim izpostavila tudi naslednje razloge, čemu se morda ne bi prijavili na javne razpise/ pozive s področja evropske uredbe STEP:

- Podjetje morda ne bo izpolnjevalo vseh **formalnih pogojev**, kot so velikost podjetja, industrijski sektor, finančna stabilnost ali zahteve glede inovativnosti projektov.
- Čeprav razpisi nudijo sofinanciranje, podjetja pogosto potrebujejo **lastna sredstva za izvedbo projektov**, kar je lahko ovira, če podjetje nima zadostnega kapitala ali možnosti za pridobitev financiranja.
- **Priprava dokumentacije** za evropske projekte je lahko zelo zapletena in zahteva strokovno znanje, ki ga podjetje morda nima. Razpisi pogosto zahtevajo zelo podrobne poslovne načrte, tehnične opise in ocene tveganj, kar zahteva čas in vire.
- Rok za prijavo je lahko **prekratek za pripravo kakovostne dokumentacije** ali za pridobitev potrebnih informacij od partnerjev, kar lahko odvrne podjetje od prijave.
- Podjetje morda nima **dostopa do informacij o razpisih** ali ni dovolj seznanjeno z možnostmi, ki jih uredba STEP ponuja. Pomanjkljiva informiranost lahko zmanjša motivacijo za prijavo.
- Evropski razpisi so pogosto zelo konkurenčni, kar pomeni, da obstaja **velika verjetnost neuspeha**. Podjetje se morda odloči, da se ne prijavi, če ocenjuje, da možnosti za pridobitev sredstev niso velike.
- Projekti v okviru **evropskih razpisov pogosto zahtevajo mednarodna partnerstva**, ki vključujejo usklajevanje z drugimi podjetji ali institucijami. Če podjetje nima ustreznih partnerjev ali ne želi sodelovati v kompleksnih projektih, ga to lahko odvrne od prijave. Zaradi kompleksne prijave na centralizirane evropske razpise se slovenska podjetja največkrat odločijo, da nastopijo v vlogi projektnega partnerja in ne vodilnega partnerja, kar posledično pomeni, da izgubljajo priložnost, da bi v polni meri prispevala svoj know-how in razvijala vodstvene kompetence na mednarodnem trgu. S tem zmanjšujejo svojo vidnost in vpliv v evropskem prostoru ter tveganje, da bi strateška znanja in inovacije ostala omejena na podporne naloge, namesto da bi Slovenija s svojimi produkti/storitvami izvažala svoje vrhunsko znanje in tehnološke rešitve.

Za zaključek študije o propulzivnih podjetjih in ključnih RRI deležnikih v Zasavski regiji lahko povzamemo, da je regija kljub svoji majhnosti na dobri poti k inovacijam in trajnostnemu razvoju. Identifikacija podjetij, ki že delujejo ali načrtujejo projekte na prednostnih področjih, kot jih določata Uredba STEP in strategija S5, kaže na pomembne priložnosti za preoblikovanje zasavskega gospodarstva v smeri zelene in digitalne prihodnosti.

Podjetja, ki niso člani SRIP, kljub temu razvijajo projekte, ki podpirajo razvoj kritičnih tehnologij in trajnostnih rešitev. Ta podjetja kažejo veliko pripravljenost za sodelovanje v konzorcijih in skupnih

projektih, saj si tako lažje zagotovijo dostop do virov financiranja, tehnoloških rešitev in raziskovalnih kapacitet, ki so ključni za uspešen prehod na nove tržne modele in konkurenčnost v mednarodnem okolju.

Podjetja, ki so člani SRIP, pa izkoriščajo prednosti partnerstva, saj lažje dostopajo do novih tehnologij, financiranja in sodelovanj s ključnimi raziskovalnimi institucijami. To jim omogoča hitrejše uvajanje inovacij in lažje prilagajanje tržnim spremembam. Članstvo v SRIP predstavlja ključno podporo za tehnološki razvoj in povezovanje, kar še posebej velja za področja, kot so pametne tovarne, čiste tehnologije in biotehnologije.

Študija torej potrjuje, da ima Zasavje kljub tradicionalni industrijski strukturi pomemben inovacijski potencial. Podjetja iz regije se usmerjajo v digitalizacijo, trajnostne prakse in inovacije v skladu s smernicami S5 in Uredbe STEP, kar predstavlja priložnost za dolgoročno konkurenčnost in trajnostni razvoj.

Da bi slovenska podjetja lahko v celoti izkoristila priložnosti, ki jih ponuja platforma STEP, je ključno, da MKRR ter MGTŠ čim prej zagotovita jasne informacije o dostopnosti in postopkih prijave na razpise STEP na nacionalni ravni. Prav tako bi Slovenija lahko razmislila o vzpostavitvi nacionalnega razpisa, namenjenega izključno slovenskim podjetjem ali konzorcijem, podobno kot sta to storili [Nemčija](#) in [Danska](#). Takšna prilagoditev bi povečala možnosti za vključitev slovenskih podjetij in pospešila razvoj tehnoloških rešitev, ki prispevajo k strateški neodvisnosti in konkurenčnosti države.

8. VIRI

1. Ajpes, javna objava letnih poročil; <https://www.ajpes.si/jolp/>
2. eBonitete
3. Interna Baza Kapos GZS
4. Izvedena anketa
5. Statistični Urad Republike Slovenije; Si-Stat baza: <https://pxweb.stat.si/SiStat/sl>
6. Zavod Republike Slovenije za zaposlovanje: <https://www.ess.gov.si/iskalci-zaposlitve/#>
7. Gospodarska dinamika v Zasavski regiji, 2024